

Король білих ведмедів

Ліман Френк Баум

Король білих ведмедів жив серед айсбергів у далекому північному краю. Він був старий і величезний, а ще мудрий і дружній з усіма, хто його знав. Тіло мав укрите густою білою шерстю, що виблискувала в промінні опівнічного сонця, наче срібло. Кігті в нього були міцні й гострі, тому він спокійно ходив по гладенькій кризі, легко ловив рибу та тюленів собі на прохарчування.

Тюлені лякалися, коли ведмідь човгав неподалік, і всіляко намагалися його уникати. А от чайки — і білі, й сірі, — його любили, бо він їм лишав недоїдки зі своїх бенкетів.

Часто його піддані, білі ведмеді, приходили до нього на пораду, коли хворіли чи мали інші неприємності, проте вони мудро трималися якнайдалі від його мисливських угідь, щоб не завадити його полюванню й не розізлити його.

Вовки, які часом забрідали на північ аж до айсбергів, шепотілися поміж собою, що король білих ведмедів або сам чаклун, або перебуває під захистом могутньої чарівниці. Бо, здавалося, жодна жива істота не може йому нічого вдіяти. Він завжди умів здобувати багато їжі й ріс більший і дужчий з дня на день, з року в рік.

А тоді сталося, що цей монарх півночі зустрів людину — і мудрість його підвела.

Якось він вийшов зі своєї печери серед айсбергів і побачив човна, що плів по смужці чистої води, вивільненої переміщенням літньої криги. У човні сиділи люди.

Великий ведмідь ніколи не бачив таких істот і тому пішов до човна, з дедалі більшою цікавістю приносячись до дивного запаху і думаючи, чи це друзі, чи вороги, добра їжа чи мертвечина.

Коли король підійшов до краю води, одна людина в човні звелась і дивним знаряддям зробила "бах!" Білий ведмідь відчув поштовх, мозок його заціпенів, думки покинули голову, велетенські лапи задрижали, підігнулися, й тіло важко впало на твердий лід.

Це все, що він запам'ятав.

Коли отямився, то кожен дюйм його величезної туші нестерпно болів, бо люди здерли з нього шкуру зі славетною білою шерстю й забрали з собою на корабель.

Понад ним кружляли тисячі друзів-чайок, намагаючись збагнути, чи їхній добродійник умер і чи вже можна його їсти. Та коли вони побачили, що він піднімає голову, стогне й дрижить, і зрозуміли, що він іще живий, то один птах проквилів товаришам:

— Вовки правду казали. Король — великий чаклун, бо навіть люди не змогли його вбити. Але він мучиться без шкури. Відплатімо за його доброту і даймо йому пір'я, хто скільки зможе.

Ідея чайкам сподобалась. Одна за одною вони висмикували дзьобами найм'якші пір'їнки з-під крил і, знижуючись, обережно кидали їх на тіло короля білих ведмедів.

А потім погукали його хором:

— Май відвагу, друже! Наше пір'я таке саме м'яке й гарне, як і твоя кудлата шкура. Воно захистить тебе від холодних вітрів і зігріє, коли спатимеш. Май відвагу й живи!

І король білих ведмедів мав відвагу стерпіти біль і жив, і знову став сильний.

Пір'я прижилося й росло так, як росло на птахів, і вкрило його, як раніше вкривала шерсть. Переважно воно було білісіньке на колір, проте деяке, від сірих чайок, надавало його величі трохи рябого забарвлення.

Решту літа і всі шість місяців ночі король виходив з крижаної печери тільки, щоб наловити риби чи полювати тюленя. Він не соромився свого пір'яного вбрання, однак усе ще почувався в ньому дивно й уникав зустрічей з братами-ведмедами.

Увесь цей час на самоті ведмідь багато думав про людей, які його покалічили, і пригадував, як вони зробили голосний "бах!", і вирішив, що правильно буде триматися від тих лютих істот якнайдалі. Так він став ще мудріший.

Коли місяць упав з неба, а сонце зійшло і айсберги засяяли під ним пишними веселковими дзвіночками, два білі ведмеді прийшли до печери короля спитати в нього поради про сезон полювання. Та коли побачили, що його велике тіло вкрите пір'ям замість шерсті, то засміялися, а один сказав:

— Наш могутній король став пташкою! Хіба хтось колись чув про пернатого білого ведмеда?

Король дав волю люті. Величним кроком він рушив на них з глибоким гарчанням і одним ударом велетенської лапи позбавив драж-нильника життя.

Другий утік до своїх і приніс новину про дивний королівський вигляд. У результаті всі білі ведмеді зібралися на широкому крижаному полі, де серйозно обговорили дивовижні зміни, що сталися з їхнім монархом.

— Фактично, він більше не ведмідь, — сказав один, — але й птахом його назвати не можна. Він напівптах, напівведмідь і не може залишатися нашим королем.

— Хто ж стане на його місце? — спитав інший.

— Той, хто вийде на бій з птаховедмедем і його здолає, — відповів немолодий ведмідь. — Тільки найдужчий може правити нашим народом.

Якийсь час панувала тиша, але врешті наперед вийшов великий ведмідь і сказав:

— Я його здолаю. Я — Вуф, найдужчий з усіх наших! І я буду королем білих ведмедів.

Інші покивали на знак згоди й послали до короля гінця, сказати, що той повинен битися з великим Вуфом і перемогти його, або відмовитися від влади.

— Бо ведмідь у пір'ї, — додав гонець, — узагалі не ведмідь, а король, якому ми коримось, має бути схожий на всіх нас.

— Я ношу пір'я, бо мені так подобається,

— прогарчав король. — Хіба ж я не великий чаклун? Та хоч би там як, а я битимусь, і якщо Вуф мене переможе, то буде королем замість мене.

Потім король пішов до своїх друзів, чайок, які й досі бенкетували над убитим ведмедем, і розповів їм про майбутню битву.

— Я буду переможцем, — сказав він гордо,
— проте мій народ має рацію, бо тільки волохатий, такий, як вони, може змусити їх коритися.

Королева чайок сказала:

— Я вчора зустріла орла, що втік з великого міста людей. І орел мені розповів, що бачив велетенську шкуру білого ведмеда, кинуту на заднє сидіння карети, яка їхала по вулиці. Шкура, мабуть, твоя, і, якщо хочеш, я пошлю в місто сотню чайок, нехай її тобі принесуть.

— Пошли! — хрипко сказав ведмідь. І сотня чайок незабаром прудко полетіла на південь.

Три дні вони летіли прямо, мов стріла, доки не долетіли до поодиноких розкиданих будиночків, до сіл, до міст. І почали шукати.

Чайки були хоробрі, хитрі й мудрі. На четвертий день вони добралися до великого міста й заширяли над його вулицями, поки не побачили карету зі шкурою велетенського білого ведмеда на задньому сидінні. Тоді птахи кинулися вниз — ціла сотня їх — схопили шкуру дзьобами і швидко полетіли геть.

Вони спізнювалися. Велика королівська битва мала відбутися на сьомий день і чайки мусили летіти дуже швидко, щоб устигнути в Заполяр'я.

Тим часом птаховедмідь готувався до битви. Він нагострив кігті в невеликих розколинах льоду. Зловив тюленя й перевірів свої великі жовті зуби, порозгризавши ними тюленячі кістки. А королева-чайка веліла зграї підданих доглянути ведмеже пір'я, щоб воно гладенько лежало на тілі короля.

І щодня всі вони кидали тривожні погляди на південне небо, виглядаючи сотню чайок з рідною королівською шкурою.

Настав сьомий день, і всі білі ведмеді цілого краю зібралися навколо королівської печери. Серед них був і Вуф, дужий і впевнений в успіху.

— Птаховедмедеве пір'я летітиме на всі боки, коли я запусу в нього кігті! — нахвалявся він, а інші сміялись і його підбадьорювали.

Король був розчарований, що не повернув собі шкури, проте вирішив хоробро битись і без неї. Він гордо, по-королівськи, вийшов з печери, побачив свого ворога й загарчав так жахливо, що Вуфове серце на мить перестало битися, і молодий ведмідь почав розуміти, що поєдинок з мудрим і могутнім королем — це не смішно.

Після обміну з ворогом одним-двома важкими ударами Вуфова відвага повернулася, і він надумав зламати супротивникові волю погрозами.

— Підходь ближче, птаховедмедю! — крикнув він. — Підходь ближче, щоб я тобі пір'я обскуб!

Така зневага переповнила короля люттю. Він по-пташиному настовбурчив пір'я і став ніби вдвоє більший, а тоді рвонув уперед і так потужно вгатив Вуфа, що в того череп тріснув, мов яєчна шкаралупа, і молодий ведмідь мертвий упав додолу.

Ведмеді зі страхом і подивом дивились на поваленого бійця, аж тут небо раптом потемніло.

Сто чайок злетіли з нього вниз і кинули на короля шкуру, вкриту білісінькою шерстю, що виблискувала на сонці мов срібло.

І ось! Ведмеді побачили перед собою добре відомі обриси їхнього мудрого й шанованого володаря, і всі як один схилили волохаті голови в пошані до могутнього короля білих ведмедів.

* * * * *

Ця історія вчить нас, що щира гідність і відвага залежать не від зовнішнього вигляду, а йдуть глибоко зсередини, і що вихваляння та порожні погрози — слабка зброя у справжній битві.